

Stanowisko KNF w sprawie polityki dywidendowej instytucji finansowych

Komisja Nadzoru Finansowego (KNF) przyjęła na posiedzeniu w dniu 2 grudnia 2014 r. stanowisko w sprawie:

- **polityki dywidendowej** banków, zakładów ubezpieczeń i reasekuracji, powszechnych towarzystw emerytalnych, towarzystw funduszy inwestycyjnych i domów maklerskich w 2015 r. za 2014 r.

Polityka dywidendowa prowadzona w ostatnich latach przez instytucje finansowe zgodnie z zaleceniami KNF pozwoliła na wzmocnienie ich bazy kapitałowej i poprawę zdolności do absorbowania potencjalnych strat. Sytuacja ta wpływa korzystnie na utrzymanie stabilności systemu finansowego w Polsce, co pozwala na dalszy jego rozwój. Jednak ze względu na utrzymujące się podwyższone ryzyko w otoczeniu zewnętrznym polskiej gospodarki oraz najczęściej występujący poziom wyposażenia kapitałowego innych systemów bankowych państw UE, zaleca się utrzymanie silnej bazy kapitałowej, a w niektórych przypadkach jej dalsze wzmocnienie. Będzie to sprzyjać stabilności i bezpieczeństwu systemu finansowego oraz polskiej gospodarki.

Każdy z sektorów otrzyma zalecenia w formie pisma Przewodniczącego KNF.

Banki

Szczególne znaczenie KNF, podobnie jak nadzory innych państw UE, przywiązuje do odpowiednio wysokiego poziomu kapitałów banków o systemowo ważnym udziale w rynku depozytowym w Polsce.

Banki ze znaczącym udziałem w rynku depozytów sektora niefinansowego (depozyty sektora niefinansowego w bilansie banku przekraczają 5% zagregowanej sumy tych depozytów w sektorze bankowym)

Zaleca się, aby dywidendę w wysokości **do 100%** zysku wypracowanego w 2014 r. mogły wypłacić banki ze znaczącym udziałem w rynku depozytów sektora niefinansowego, spełniające **łącznie** wszystkie poniższe kryteria:

- bank nie jest objęty programem postępowania naprawczego,
- współczynnik kapitału podstawowego Tier 1 (CET1) wyższy od 12% (9% + 3% bufor ryzyka systemowego);
- łączny współczynnik kapitałowy (TCR) wyższy od 15,5% (12,5% + 3% bufor ryzyka systemowego);
- ocena BION końcowa wynosi 1 (ocena dobra) lub 2 (ocena zadowalająca);
- ocena BION za poziom ryzyka kapitałowego nie gorsza niż 2 (ocena zadowalająca).

Banki ze znaczącym udziałem w rynku depozytów sektora niefinansowego, które posiadają łączny współczynnik kapitałowy (TCR) **w przedziale od 12,5% do 15,5%, mogą wypłacić do 50% zysku wypracowanego w 2014 r., o ile spełniają pozostałe kryteria.**

Pozostałe banki

Zaleca się, aby dywidendę w wysokości do 100% zysku wypracowanego w 2014 r. mogły wypłacić pozostałe banki spełniające łącznie wszystkie poniższe kryteria:

- bank nie jest objęty programem postępowania naprawczego,
- współczynnik kapitału podstawowego Tier 1 (CET1) wyższy od 9%;
- łączny współczynnik kapitałowy (TCR) wyższy od 12,5%;
- ocena BION końcowa wynosi 1 (ocena dobra) lub 2 (ocena zadowalająca);
- ocena BION za poziom ryzyka kapitałowego nie gorsza niż 2 (ocena zadowalająca).

Zaleca się, aby banki, które nie spełniają kryteriów wypłaty dywidendy, całość zysku osiągniętego w 2014 r. zaliczyły do kapitałów.

W przypadku *banków spółdzielczych*, ze względu na odmienną specyfikę ich działalności, strukturę właścicielską, a także wynikającą z art. 484 i 486 CRR konieczność stopniowej amortyzacji funduszu udziałowego, zakłada się uzupełnienie powyżej wskazanego podejścia systemowego o podejście indywidualne. Wzorem ubiegłego roku do banków spółdzielczych niespełniających kryteriów określonych przez KNF skierowane zostaną wystąpienia zawierające, wydane w trybie art. 138 ust. 1 *Prawa bankowego*, zalecenia dotyczące przeznaczenia całości zysku netto za 2014 r. na zwiększenie funduszy własnych. Szczegółnej analizie podlegały będą banki spółdzielcze, które na przestrzeni 2014 r. wystąpiły o zgodę na pomniejszenie funduszy własnych z tytułu wypłaty zadeklarowanych do zwrotu udziałów członkowskich, zgodnie bowiem z przepisami CRR, banki te zobowiązane są do adekwatnego do skali pomniejszenia uzupełnienia funduszy z innych źródeł. Ponadto ze względu na charakter obecnych i przyszłych powiązań wewnątrz zrzeszeń funkcjonujących w bankowym sektorze spółdzielczym, w przypadku zrzeszonych banków spółdzielczych należy także uwzględnić adekwatność kapitałową banków zrzeszających oraz poziom zaangażowania kapitałowego banku spółdzielczego w banku zrzeszającym w relacji do przyjętych w regulacjach wewnętrznych poszczególnych zrzeszeń zasad dotyczących zaangażowania kapitałowego.

Zakłady ubezpieczeń i reasekuracji

Zaleca się, aby dywidendę wypłaciły wyłącznie zakłady ubezpieczeń/reasekuracji, które spełniają wszystkie poniższe kryteria:

- I. otrzymały w ramach BION za 2013 r. ocenę ryzyka 1 (ocena dobra) lub 2 (ocena zadowalająca);
- II. w 2014 r. nie wykazały niedoboru środków własnych na pokrycie marginesu wypłacalności lub kapitału gwarancyjnego, ani niedoboru aktywów na pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych (w okresach miesięcznych lub kwartalnych);

- III. w 2014 r. nie były objęte planem lub programem naprawczym, o których mowa w art. 187 ust. 1-3 i 8 ustawy o działalności ubezpieczeniowej;
- IV. według stanu na dzień 31 grudnia 2014 r. posiadają wskaźnik pokrycia wymagań kapitałowych (rozumiany jako minimum z wielkości środki własne do marginesu wypłacalności oraz środki własne do kapitału gwarancyjnego) w wysokości co najmniej 160% w przypadku zakładów działu I lub 200% w przypadku zakładów działu II;
- V. w wyniku przeprowadzonych testów stresu na dzień 31 grudnia 2014 r. dla wszystkich badanych rodzajów ryzyka wskaźnik pokrycia wymagań kapitałowych wyniósł co najmniej 110% i wskaźnik pokrycia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych odpowiednimi aktywami wyniósł co najmniej 100%;
- VI. w przeprowadzonym ilościowym badaniu wpływu według stanu na dzień 31 grudnia 2013 r. wykazały dopuszczone środki własne w wysokości co najmniej równej minimalnemu wymogowi kapitałowemu i kapitałowemu wymogowi wypłacalności.

Zakłady ubezpieczeń/reasekuracji spełniające powyższe kryteria powinny ograniczyć wypłatę dywidendy maksymalnie do 75% wysokości wypracowanego w 2014 r. zysku, przy czym wskaźnik pokrycia wymagań kapitałowych po wypłacie dywidendy powinien utrzymywać się na poziomie co najmniej 110%.

Jednocześnie dopuszcza się wypłatę dywidendy z całego wypracowanego w 2014 r. zysku (co oznacza, iż nie dopuszcza się wypłaty z wypracowanych zysków z lat ubiegłych), o ile pokrycie wymagań kapitałowych po wypłacie dywidendy utrzymywać się będzie na poziomie wyższym niż określony w kryterium IV, a także utrzymane zostanie spełnienie kryterium V i VI z uwzględnieniem stanu na dzień 31 grudnia 2014 r. skorygowanego o wartość dywidendy.

Zakłady ubezpieczeń/reasekuracji spełniające powyższe kryteria powinny przy decyzji dotyczącej wysokości dywidendy uwzględnić dodatkowe potrzeby kapitałowe w perspektywie dwunastu miesięcy od momentu zatwierdzenia sprawozdania finansowego za 2014 r., wynikające m.in. ze wzrostu kosztów spowodowanych zmianami w otoczeniu

rynkowym i prawnym (np. orzecznictwem sądowym), a także potrzeby kapitałowe wynikające z przygotowywania się do systemu Wyłaczalność II.

Powszechne towarzystwa emerytalne

Warunkiem koniecznym i rekomendowanym przez KNF jest, aby powszechne towarzystwo emerytalne, które będzie podejmować decyzję o wypłacie dywidendy w 2015 r., spełniało równocześnie wszystkie niżej wymienione kryteria:

- kryterium I towarzystwo otrzymało ocenę końcową BION za 2013 r. 1 (ocena dobra) lub 2 (ocena zadowalająca);
- kryterium II w 2014 r. towarzystwo nie wykazało niespełnienia ustawowych wymogów kapitałowych;
- kryterium III według stanu na dzień 31 grudnia 2014 r. wartość kapitałów własnych towarzystwa, powiększona o wartość Funduszu Gwarancyjnego przypadającą na towarzystwo, stanowiła przynajmniej 1,25% wartości aktywów netto otwartego funduszu emerytalnego zarządzanego przez towarzystwo;
- kryterium IV według stanu na dzień 31 grudnia 2014 r. wartość płynnych aktywów towarzystwa¹, powiększona o wartość Funduszu Gwarancyjnego przypadającą na towarzystwo, stanowiła przynajmniej 1,25% wartości aktywów netto otwartego funduszu emerytalnego zarządzanego przez towarzystwo;
- kryterium V towarzystwo otrzymało ocenę cząstkową BION za 2013 r. w obszarze „adekwatność kapitałowa” 1 (ocena dobra) lub 2 (ocena zadowalająca).

W związku z istotną zmianą otoczenia prawnego wpływającą na funkcjonowanie powszechnych towarzystw emerytalnych oraz ograniczającą ryzyko ich działalności, dopuszcza się, aby towarzystwo, które spełnia wskazane powyżej kryteria, dokonało wypłaty dywidendy z zysku pochodzącego z 2014 r. i z lat ubiegłych, przy czym łączna wartość wypłaconej w 2015 r. dywidendy nie powinna przekroczyć poziomu 150% zysku osiągniętego w 2014 r. Wypłata dywidendy nie powinna również powodować zmniejszenia wartości kapitału własnego i

¹ Za aktywa płynne mogą być uznane: papiery wartościowe wyemitowane przez Skarb Państwa lub NBP, należności od OFE: tytułem opłaty od składki i opłaty za zarządzanie, środki pieniężne i inne aktywa pieniężne oraz pozostałe krótkoterminowe aktywa finansowe.

odpowiednio wartości aktywów płynnych, powiększonych o wartość środków Funduszu Gwarancyjnego przypadającą na towarzystwo, poniżej poziomu określonego w kryterium III i kryterium IV. Ponadto, podejmując decyzję o wypłacie dywidendy towarzystwo powinno uwzględniać dodatkowe potrzeby kapitałowe w perspektywie jednego roku od daty zatwierdzenia przez walne zgromadzenie akcjonariuszy sprawozdania finansowego towarzystwa za 2014 r. Towarzystwo, które zarządza dobrowolnym funduszem emerytalnym powinno także uwzględnić ryzyko związane z tą częścią swojej działalności i jej możliwym wpływem na wynik finansowy.

Domy maklerskie

Zaleca się, aby dywidendę za rok 2014 w roku 2015 mogły wypłacić wyłącznie domy maklerskie, które spełniają wszystkie poniższe kryteria:

- I. w 2014 r. dom maklerski nie naruszył norm adekwatności kapitałowej, w tym przepisów dotyczących limitów dużych ekspozycji;
- II. współczynnik kapitału podstawowego Tier 1 według stanu na 31 grudnia 2014 r. wyniósł co najmniej 6% (dla domów maklerskich podlegających wymogom kapitałowym);
- III. współczynnik kapitału Tier 1 według stanu na 31 grudnia 2014 r. wyniósł co najmniej 9% (dla domów maklerskich podlegających wymogom kapitałowym);
- IV. łączny współczynnik kapitałowy według stanu na 31 grudnia 2014 r. wyniósł co najmniej 12% (dla domów maklerskich podlegających wymogom kapitałowym);
- V. wskaźnik będący udziałem kwoty kapitałów własnych w sumie aktywów ogółem według stanu na 31 grudnia 2014 r. wyniósł co najmniej 50% (dla domów maklerskich nie podlegających wymogom kapitałowym);
- VI. ocena BION aktualna na dzień 31 grudnia 2014 r. wynosi 1 (ocena dobra) lub 2 (ocena zadowalająca);
- VII. dodatkowo, domy maklerskie powinny przy decyzji dotyczącej wysokości dywidendy uwzględnić dodatkowe potrzeby kapitałowe w perspektywie dwunastu miesięcy od momentu zatwierdzenia sprawozdania finansowego za 2014 r.

Jednocześnie rekomenduje się pozostawienie w domach maklerskich niepodzielonych zysków z lat ubiegłych, w tym także w formie kapitału zapasowego i rezerwowego, tak aby wypłata dywidendy w roku 2015 r. nie przekroczyła 100% wartości wyniku netto za 2014 r.

Przy podejmowaniu decyzji o wypłacie dywidendy dom maklerski powinien brać pod uwagę poziomy wskaźników określonych w pkt II – V wyliczone na podstawie zbadanego sprawozdania finansowego za rok 2014.

Towarzystwa funduszy inwestycyjnych

Przy podejmowaniu decyzji co do podziału zysku za rok 2014 i wypłaty dywidendy w 2015 roku należy kierować się następującymi kryteriami:

- I. w 2014 r. oraz w okresie od początku 2015 r. do dnia podjęcia uchwały o wypłacie dywidendy nie zaistniała sytuacja, w której doszłoby do niespełniania ustawowych wymogów kapitałowych;
- II. przy podejmowaniu decyzji dotyczącej wysokości dywidendy, towarzystwo powinno uwzględnić dodatkowe potrzeby kapitałowe w perspektywie dwunastu miesięcy od momentu zatwierdzenia sprawozdania finansowego za 2014 r. tak, aby wypłata dywidendy nie miała wpływu na możliwość spełniania wymogów kapitałowych w kolejnych miesiącach;
- III. podjęcie decyzji o wypłacie i wysokości dywidendy powinno uwzględniać, czy w ciągu 6 miesięcy przed podjęciem uchwały o wypłacie dywidendy nie zostały zgłoszone roszczenia uczestników funduszy inwestycyjnych wobec towarzystwa w związku z nienależytym zarządzaniem funduszami inwestycyjnymi;
- IV. towarzystwa funduszy inwestycyjnych, spełniające warunki, o których mowa w pkt I – III oraz, które zarazem w toku ostatniego procesu BION towarzystw funduszy inwestycyjnych otrzymały ocenę końcową BION 1 (ocena dobra) lub 2 (ocena zadowalająca) mogą wypłacić dywidendę w 2015 r.:

1. w łącznej wysokości wynoszącej maksymalnie 75% zysku wypracowanego w 2014 r. o ile wypłata dywidendy nie będzie skutkowała spadkiem wskaźnika pokrycia wymogu kapitałowego poniżej poziomu 1,5;
 2. w łącznej wysokości wyższej niż 75%, ale nie wyższej niż 100% zysku wypracowanego w 2014 r. o ile wypłata dywidendy nie będzie skutkowała spadkiem wskaźnika pokrycia wymogu kapitałowego poniżej poziomu 2;
- przy czym wskaźnik pokrycia wymogu kapitałowego liczony jest jako iloraz wartości kapitału własnego towarzystwa i obowiązującego poziomu wymogu kapitałowego.